

අ.පො.ස.උසස් පෙළ

භූගෝල විද්‍යාව

මානුෂ භූගෝල විද්‍යාව

නිපුණතාව 1.0	- මානුෂ භූගෝල විද්‍යාවේ ස්වභාවය අවබෝධ කරගනිමින් මානව භූ දර්ශනය පැහැදිලි කරයි
නිපුණතා මට්ටම 1.1	- මානුෂ භූගෝල විද්‍යාවේ විෂය ක්ෂේත්‍රය පැහැදිලි කරයි
ඉගෙනුම් ඵල	- මානුෂ භූගෝල විද්‍යාවේ විෂය ක්ෂේත්‍රය සැකෙවින් විස්තර කරයි

මානුෂ භූගෝල විද්‍යාව යනු,

- ✓ භූගෝල විද්‍යාව ඉපැරණි ඉතිහාසයකට හිමිකම් කියන විෂයකි.
- ✓ 15 වන සියවසේ සිට 19 වන සියවස දක්වා කාලයේ දේශ ගවේෂණයේ වර්ධනයත් සමඟ භූගෝල විද්‍යාඥයින්ගේ ලෝකය පිළිබඳ දැනුම වර්ධනය විය
- ✓ 18 සහ 19 වන සියවස් වල දී භූගෝල විද්‍යාවට දාර්ශනික පදනමක් පමණක් නොව විද්‍යාත්මක පදනමක් ද ලැබුණි.

භූගෝල විද්‍යාව පිළිබඳ දාර්ශනික හා විද්‍යාත්මක පදනමක් ගොඩනැගීමට දායක වූ දාර්ශනිකයෝ

ශ්‍රීක රෝම දාර්ශනිකයෝ

තෝල්ස්, ඇනෙක්සි මෙන්ඩස්, ඉෆ්ටෝස්තීන්ස්, හෙරොඩොටස්, ස්ට්‍රාවෝ

අරාබි ජාතික දාර්ශනිකයෝ

ඉවන් කලුඩාන්, අල්-ඉඩිරිස්, ඉවන් බටුමා

- දහ නව වන සියවසේ භූගෝල විද්‍යාව ශාස්ත්‍රීය ශික්ෂණයක් වශයෙන් විශ්ව විද්‍යාල වල ආරම්භ විය.
- භූගෝල විද්‍යාව → භෞතීය + ජෛවීය + සමාජීය

යන ක්ෂේත්‍ර සමග අන්තර් සම්බන්ධ වේ.

මෙලෙස භෞතික හා මානව යන අංශ දෙක ම සම්බන්ධ කෙරෙන වෙනත් ක්ෂේත්‍රයක් නොමැත

- මානුෂ භූගෝල විද්‍යාවේ දී මානව කටයුතු පිළිබඳ ව කෙරෙන භූගෝලීය අධ්‍යයන ද සිදු වේ .
- භූගෝල විද්‍යාවේ ස්වභාවය අධ්‍යයනය කරන විට,
 - කාල් රිටර්
 - ඇලෙක්සැන්ඩර් වොන් හම්බෝල්ට්
 යන භූගෝල විද්‍යාඥයින් විසින් කළ “මිනිසා හා පරිසරය අතර සම්බන්ධතාවය පිළිබඳ අධ්‍යයනය” යන කාරණය මූලික වශයෙන් වැදගත් වේ.

- කාල් රිටර් ගේ හා ඇලෙක්සැන්ඩර් හම්බෝල්ට්ගේගේ නිර්වචන වලට අනුව,

පරිසරය → මිනිසාට බලපාන්නේ කෙසේ ද?
 මිනිසා → පරිසරය වෙනස් කරන්නේ කෙසේ ද?
 මිනිසා + පරිසරය අන්තර් ක්‍රියාවන් → ප්‍රතිඵල මොනවාද?
 යන අදහස ගැබ් වේ.

තවත් නිර්වචනයක්

- **රිචඩ් හාර්ට්ෂෝන්** භූගෝල විද්‍යාඥයන්ගේ නිර්වචනය
 “පෘතුවියේ අවකාශය අවකාශීය විවිධත්වය අධ්‍යයනය කිරීමයි”

මෙම නිර්වචනය තුළ,

- අවකාශීය සංවිධානයේ විවිධත්වය තුළින් මතු වන භූගෝලීය රටා
- එම රටා ඇති වීමට බලපාන හේතු
- එම රටා පෘථිවිය වටා මතුපිට ව්‍යාප්ත වී ඇති ආකාරය
- එම රටා තුළින් මතුවන බලපෑම්

යන අදහස දැක්වේ.

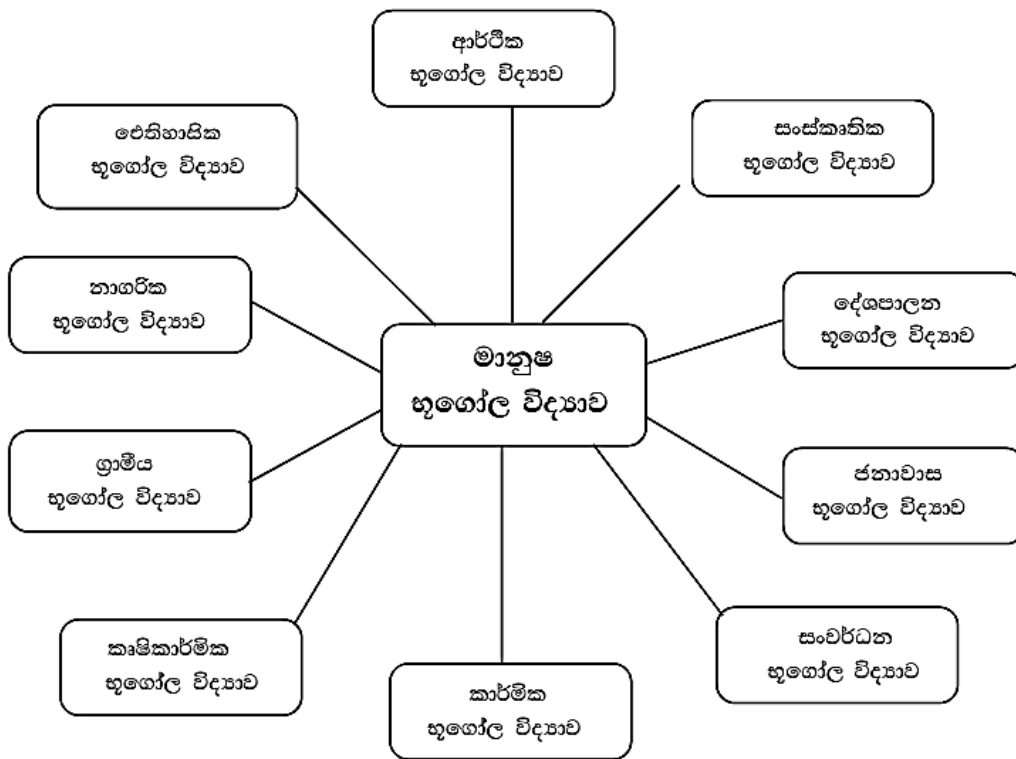
ඉහත නිර්වචන 2 ම එක්ව ගත්විට,

මානුෂ භූගෝල විද්‍යාව යනු.

“මිනිස් පරිසර සබඳතා තුළින් නිර්මිත මානුෂ කටයුතු වල අවකාශීය විවිධත්වය අධ්‍යයනය කිරීම” ලෙස නිර්වචනය කළ හැක.

- මේ නිසා මානුෂ භූගෝල විද්‍යාවට භෞතීය හා මානවීය අංග ඇතුළත් බව පහත සටහනෙන් පැහැදිලි වේ.

භෞතික පරිසරය විසින් මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් පාලනය කරනු ලබන්නේ ය. යන පාරිසරික නියතිවාදී අදහස් (Environmental Determinism) **෧෮෧෪**, **෧෯෧෪**, **෨෦෦෦** යන භූගෝල විද්‍යාඥයින් විසින් ඉදිරිපත් කර ඇත.

මෙම අදහසට ප්‍රතිවිරුද්ධ අදහසක් පෙබරු, විඩාල්ඩ් ලැබ්ලාස්, බෘන්ස් යන විද්‍යාඥයින් විසින්,
 මිනිසා නිෂ්ක්‍රීය පුද්ගලයන් නොවන බවත් තමාට අවශ්‍ය පරිදි පරිසරය වෙනස් කිරීමට උත්සුක බවත් පෙන්වා දුන් මෙය **“ශක්‍යතාවාදය” (Possibilism)** නම් වේ.

මිනිසුන් තනි පුද්ගලයන් වශයෙන් ගන්නා ක්‍රියාමාර්ග වල සාමූහික ප්‍රතිඵලය ලෙස පරිසරය වෙනස්වීම් වලට හාජනය වේ.

❖ මිනිස් පරිසර සබඳතා අනුව මානුෂ කටයුතු පරිසරය අහිඛවා යාමක් දැකින්නට ලැබේ. එම මානුෂික කටයුතු අතර

1. කෘෂි කාර්මික කටයුතු -
 - පරිභෝජනය සඳහා කෙරෙන කෘෂිකර්මය
 - වානේ පදනමෙන් කෙරෙන කෘෂිකර්මය
2. කාර්මික හා සේවා කටයුතු
 - කර්මාන්ත ශාලා ඇති කිරීම
 - කාර්මික ජනපද හා නගර බිහි කිරීම
 - වෙරළ හැරීම සම්බන්ධ කටයුතු
 - විවිධ සේවා සංවිධාන
3. ප්‍රවාහන කටයුතු
 - මාර්ග දුම්රිය මහා මාර්ග සෙසු මාර්ග
4. ව්‍යාපෘති
 - ලක්ෂාගාර - නාගරික කේන්ද්‍ර
 - ගැලීම් - සංක්‍රමන
 - නාහි - කාර්මික කලාප
 - රටා ජනාවාස (රේබිය, පොකුරු)
 - කලාප - නාගරික
5. භෞතික හා සමාජ ක්‍රියාවලි -
 - චක්‍රීය ක්‍රියා වලිය
 - අන්තර් සම්බන්ධතා
6. භෞතික ක්‍රියාවලිවල බලපෑම
 - වර්ෂාපතන නියං ගං වතුර ආදිය
7. මානුෂ ක්‍රියාකාරකම් සංවිධානයේ දී සමාජ ක්‍රියාවලි වල බලපෑම් වලට හසු වීම.

අන්තර්ගතය :- ආර්.ඩබ්ලිව්.කේ.වික්‍රමසිංහ, මාවනැල්ල අධ්‍යාපන කලාපය
සැකසුම :- වයි.කේ.ආර්.එල්.සෙනෙවිරත්න,
හ/තංගල්ල පිරිමි ජාතික පාසල

උදා-

- නාගරීකරණය හා මුඩුකේතු පිහිටීම
- පරිවහන ජාලය හා ජනාවාස ව්‍යාප්තිය
- දිළිඳු බවේ දුෂ්ට වක්‍රයට මුහුණ දීම

ආදී වූ

8. දේශපාලන සමාජීය හා සංස්කෘතික කටයුතු

- සමාජීය වශයෙන් සංවිධාන පිහිටීම හා සම්බන්ධ වීම
- විවිධ සමාජ රටා

9. මානව කටයුතු නිසා ඇති වන පාරිසරික බලපෑම්

10. පාරිසරික සංවර්ධනය

11. තිරසාර සංවර්ධනය

මේ සියල්ලක්ම පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම මානුෂික භූගෝල විද්‍යා විෂය ක්ෂේත්‍රයට අයත් වේ.

ශාස්ත්‍රීය ශික්ෂණයක් යනු -

විෂය පිළිබඳ විශේෂඥ පුහුණුවක් ලබා දීමට හැකි වූ අධ්‍යාපන සංවිධානයක් තිබීමයි.

- ✓ 1874 ජර්මනියේ භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයක් ආරම්භ වීම
- ✓ භූගෝල විද්‍යා සංගම් ආරම්භ වීම
- ✓ භූගෝල විද්‍යා සභරා ආරම්භ වීම
- ✓ භූ විද්‍යාව+ කාලගුණ විද්‍යාව+ පාංශු විද්‍යාව+ ශාක පරිසර විද්‍යාව+ ප්‍රාදේශීය විද්‍යාව වැනි විෂයන් භූගෝල විද්‍යා විෂයේ අන්තර්ගත විය.
- ✓ පසු කලෙක භූගෝල විද්‍යාව මාතෘ ශික්ෂාවක් ලෙස සැලකීය.

